

Želimir Žilnik w Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie

Sobota, 21 czerwca, godzina 20.00

Zapraszamy na pokaz filmy z spotkanie z Želimirem Žilnikiem, jednym z najważniejszych reżyserów byłej Jugosławii. Od końca lat 60. filmy fabularne i dokumentalne Žilnika, pełne społecznego zaangażowania i nasycone wyjątkowymi walorami wizualnymi, przyjmowane były przez krytykę z wielkim uznaniem, czego dowodem mogą być nagrody za najlepszy film dokumentalny na festiwalu w Oberhausen dla „Nezaposljeni Ludi” (Bezrobotni, 1968) i tytuł najlepszego filmu dla „Rani radovi” (Młode lata) na Festiwalu Filmowym w Berlinie w 1969 roku. Oczywiście, bezceremonialna krytyka władzy, zawarta w tych filmach, przysparzała też Žilnikowi kłopotów z cenzurą.

Fabula „Młodych lat”, opowiadająca o grupie młodzieży, rozczarowanej upadkiem ideałów, który dokonuje się w realnym życiu, i podejmującej próbę walki ze społecznym letargiem, oddaje innowacyjne formalnie i radykalnie anty-konwencjonalne postawy, charakterystyczne dla tzw. „Czarnej Fali” kinematografii jugosłowiańskiej tamtej epoki, do której zaliczano takich reżyserów jak Dusan Makavejev i właśnie Želimir Žilnik. Reakcja władzy na taką twórczość była łatwa do przewidzenia. „Dzieła wczesne”, a także film „Wolność lub komiks” trafiły na półkę. To samo przytrafiło się filmowi „Czerwcowe niepokoje”, opowiadającemu o protestach młodzieży. Estetyka produkcji niskobudżetowej, zastosowanie warsztatu typowego dla kina amatorskiego i podejmowanie ryzykownych tematów politycznych to nieodłączne cechy twórczości Žilnika, który ma w dorobku ponad 40 filmów pełno- i krótkometrażowych. Od lat 80. Žilnik rozwija swój własny gatunek filmowy, zwany „doku-dramą”, który w latach 90. posłużył mu do opisanego politycznego napięcia w Serbii, wywołanego przez reżim Miloszevicia, sankcje Unii Europejskiej i naloty NATO.

Umiejętność wychwytywania i przekazywania na taśmie filmowej fascynujących narracji zaczerpniętych wprost z życia zwykłych ludzi to stały element każdego dokumentu czy „doku-dramy” Žilnika, także pochodzącego z 1994 roku filmu „Tito drugi raz pośród Serbów”, który jest jednym z trzech, jakie pokazane zostaną w Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie.

W ostatnim okresie uwagę Žilnika skupiają już nie tyle wewnętrzne napięcia na Bałkanach, co ich, Bałkanów zderzenie z coraz pilniej strzegącą swych granic Europą. Zainteresowanie Žilnika kwestią uchodźstwa i emigracji zaowocowało filmami: „Fotress Europe” (Twierdza Europa, 2000), „Kenedi goes back home (Kenedi wraca do domu, 2003), „Kenedi: Lost and Found” (2005).

Swymi najnowszymi filmami Žilnik udowodnił, że potrafił być surowym krytykiem nie tylko realnego, jugosłowiańskiego socjalizmu, kiedy ten istniał, ale i realnej demokracji, w której reżyser odkrywa niebezpieczny potencjał totalitaryzmu.

Spotkanie z reżyserem w Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie poprowadzi Stevan Vukovic, krytyk filmowy i kurator sztuki z Belgradu. Po spotkaniu wyświetlone zostaną następujące filmy:

„Lipanjaska gibanja” (Czerwcowe niepokoje, 1968) – film opowiada o lewicowych demonstracjach studenckich w Belgradzie w 1968 roku, skierowanych przeciwko „Czerwonej Burżuazji”, czyli komunistycznej nomenklaturze, pogrążającej się w mieszczańskim konserwatyzmie i tracącej związek z socjalistycznymi ideałami.

„Crni film” (Czarny film, 1971) – jeden z najbardziej radykalnych filmów Žilnika. Pewnej nocy reżyser przyprawia do własnego mieszkania w Novim Sadzie dziesięciu bezdomnych. Podczas gdy ci korzystają z jego gościnności, sam Žilnik krąży z kamerą po mieście, próbując załatwić pomoc dla bezdomnych.

„Tito po drugi put medju Srbima (Tito drugi raz pośród Serbów, 1994) – sobowtór marszałka Tity, w mundurze, krąży po Belgradzie. Gdzie tylko się pojawi, momentalnie otaczają go grupki ludzi, zagorzale dyskutujące o przeszłości i terażniejszości.

Želimir Žilnik, urodził się w 1942 roku, mieszka i pracuje w Novim Sadzie w Serbii.
Polecamy gorąco jego stronę internetową: <http://www.zelimirzilnik.com/>

Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie
ul. Pańska 3
00-124 Warszawa
tel. +48 22 596 40 10
fax. +48 22 596 40 22
www.artmuseum.pl